

**СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**СЕКЦІЯ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АУДИТ ТА АНАЛІЗ: СУЧАСНІ
КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ»**

УДК 657.1

**ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

Дубініна М.В., доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

Лугова О.І., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет

Ретроспективний аналіз наукової літератури дозволив виділити внутрішні та зовнішні ризики, які можуть бути притаманні процесу розрахунків із працівниками з оплати праці, які слід враховувати під час впровадження процедур внутрішнього аудиту.

Працівник та роботодавець є основними суб'єктами трудових відносин, оскільки між ними укладається договір, в якому прописуються їхні права та обов'язки, а також компенсації та відповідальність у разі невиконання договору однією із сторін.

Важливу роль трудових відносинах мають працівники бухгалтерії, оскільки вони щомісяця нараховують заробітну плату, приймають листки тимчасової непрацездатності працівника, і роблять інші нарахування. При цьому їм необхідно знати особливості сільськогосподарського виробництва, оскільки у зв'язку з сезонним характером робіт витрати на виробництво накопичуються нерівномірно протягом тривалого часу, а їх відшкодування одержуваною продукцією визначається природними умовами вирощування рослин та тварин. У зв'язку з цим при розробці та впровадженні контрольних процедур потрібно заздалегідь враховувати всі витрати на оплату праці з урахуванням премій та відрахувань до позабюджетних фондів.

Мета аудиту полягає у перевірці того, чи відповідає процес розрахунку заробітної плати правовим нормам, таким як трудове, податкове та цивільне законодавство. Аудиторська перевірка спрямована на оцінку достовірності цього процесу та аналіз синтетичного та аналітичного обліку, оскільки саме вони забезпечують отримання інформації про нарахування, утримання та суми, що підлягають виплаті.

Аудит може проводитися всередині аграрного підприємства власними працівниками чи зовнішніми незалежними експертами. Часто обидві форми аудиту виконуються одночасно з метою мінімізації ризиків. Внутрішній аудит, хоч і не обов'язковий, є інструментом можливого додаткового захисту. При аудиті розрахунків заробітної плати використовуються усі пов'язані з цією ділянкою бухгалтерії документи.

Аудит розрахунків з праці складається з кількох етапів: підготовчий, ознайомчий, основний, заключний.

Перший етап, на якому визначається програма аудиту та список експертів. Якщо залучається стороння організація, укладається договір.

На цьому етапі перевіряється відповідність оформлення всього персоналу офіційним вимогам підприємства. Кожен працівник повинен мати укладений трудовий договір або договір цивільно-правового характеру, який чітко врегулює їхні права та обов'язки, а також права та обов'язки роботодавця. Експерт аналізує складені угоди щодо їх правильності та наявності необхідної інформації, включаючи умови оплати праці. Також проводиться перевірка на відповідність законодавству у галузі праці.

Після завершення підготовчого етапу починається основний етап аудиту, який включає декілька етапів:

Аналіз первинної документації: на цьому етапі експерт аналізує правильність заповнення таких документів, як платіжні та розрахункові документи, а також таблиці обліку робочого часу.

Контроль правильності розрахунків: потім проводиться перевірка даних у документах щодо обліку розрахунків заробітної плати на арифметичну коректність.

Перевірка раціональності розрахунків: аудитор оцінює, чи правильно бухгалтерія нараховує заробітну плату працівникам, а також аналізує використання податкових ставок та розрахунки виплат за особливі умови праці.

Контроль розрахунків з ПДФО: фахівець вивчає, чи коректно підприємство розраховує сукупний дохід працівників, чи обґрунтовано надання податкових відрахувань та отримання працівниками податкових пільг.

Аналіз розрахунків за виконавчими листами: експерт аналізує коректність розрахунків за виконавчими листами.

Перевірка відповідності рахунків та звітності: на цьому етапі експерт оцінює узгодженість даних у бухгалтерських звітах із показниками бухгалтерського обліку.

У кінцевому звіті експерт позначає всі виявлені порушення та пропонує способи їх усунення. Він складає документ, який компанія використовуватиме для виправлення помилок у майбутньому.

Правильно організовані процедури контролю оплати праці сприятимуть уникненню помилок у розрахунках і допоможуть уникнути конфліктних ситуацій як з працівниками, так і з державними органами.

Список використаних джерел:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136 від 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
2. Podolianchuk O. Accounting and taxation of calculations on current payments to employees. Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: monograph / edited by authors. 1st ed. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 2020. P. 220-246.
3. Воронко Н. Р., Брусью Т. В., Воронко Р. М. Нормативно-правове регулювання трудових відносин та організаційно-методичні аспекти аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2020. Вип. 59. С. 124-131.